

İZCİLİĞİN TÜRKİYE'YE GELİŞİ VE GÜNÜMÜZDEKİ GÖRÜNÜMÜ*

THE DEVELOPMENT OF SCOUTING IN TURKEY

Turan BAYRAK

Özet: 19. yüzyıldan itibaren Batıda, topluma yönelik projelerin uygulanmasında gençlik örgütlerine öncü bir rol verildiğini görmekteyiz. Gerek ulus-devlet inşâ süreçlerinde, gerekse sonrasında ortaya çıkan modern ideolojilerin yayılma serüvenlerinde; gençlik, aracı kategori olarak önem kazanacaktır. Eş zamanlı hayat bulan birçok paramiliter gençlik örgütü arasında Birleşik Krallık kaynaklı izcilik, özellikle Dünya savaşları sonrası varlığını sürdürebilen bir üniformalı hareket olarak farklı bir konuma ulaşmakta. Ülkemize, yenileşme sorunları tartışmalarında ve imparatorluğun var olma mücadelesini verdiği bir dönemde tanıtılan izcilik, mevcut dengelerin zemininde kendisini toplumsal yaşamda kabul ettirmekte. 1945 sonrası oluşan yeni yapılanmalarda dünyanın hemen her alanında WOSM ve WAGGS aracılığı ile örgütlenmesini gerçekleştiren izcilik üzerine; kurucu Baden Powell'ın yaşam öyküsü ve öğretilerinden başlamak üzere ülkemiz izciliğinin günümüzdeki yapısı dahil bir dizi konuyu toplum bilimi önünde olabildiğince çok yönlü olarak tartışılması hedefine katkıda bulunmak istiyoruz.

Anahtar Kelimeler: İzcilik, gençlik, paramiliter, Powell, WOSM

Abstract: Beginning from the 19. century in the West, it can be seen that, a leading role has been given to the youth organizations in application of the projects regarding society. The youth will gain importance as an intermediary category in both, nation-state-building processes and in the modern ideology's adventure of outgrowing which occurred later. Many paramilitary youth organizations that have come true synchronous. Scouting from the United Kingdom among them managed to survive peculiarly after World Wars and it has reached a different position as a uniformed movement. Scouting was introduced to

---

* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı'nda yapılan "Sosyolojik Bakımdan Türkiye'de İzciliğin Serüveni" başlıklı Yüksek Lisans Tezinden özetlenerek yayına hazırlanmıştır.

our country in a period of the Empire's struggle to survive and in discussions of modernization problems. It wins recognition in society on the ground of existing equilibrium. It will be studied on scouting that is organized through WOSM and WAGGS in almost all the fields of the world new structures come into being after 1945. Beginning from the founder Baden Powell's life story and his doctrines, including the current structure of scouting in our country we would like to make a contribution to discuss comprehensively a series of topic in the framework of sociology.

Key Words: Scouting, youth, paramilitary, Powell, WOSM

19. yüzyılın ortalarından itibaren Avrupa'dan başlayarak yayılan gençlik örgütlenmelerine tanık olmaktadır. Batıda, Dünya egemenliğinde söz sahibi olma ve yeni ticaret yollarındaki paylaşım savaşlarının ortaya çıkardığı yeni siyasal oluşumlarda, gençlere, ulusal çıkarların gerçekleştirilmesinde ciddi bir öncü rol verildiğini görmekteyiz.

Batıda, ulus-devletlerin kimlik oluşturma çabalarında ve modern ideolojilerin devlet-toplum kurgularında icat edilen *Gençlik* adlı sosyal kategori bir tür aracılık yapacaktır.

Orta Çağ Avrupa'sında ciddi savaflara neden olan din, mezhep vb. ayrılıklar ve Sanayi Devrimi sonrasında ortaya çıkan sosyal sınıflar arasında oluşabilecek çatışmalar, ortak gençlik kimlikleri üretilerek aşılmaya çalışılmıştır. Artık, gençliğe bir misyon yüklenerek toplumsallaşma projeleri hayata geçirilecektir. Temelde, farklı sosyal çevrelerden gelen ve henüz yerel değerlerin etkisinde olan gençliğin, bir aidiyet ve mensubiyet temelinde ortak kimlik kazanması beklentisi vardır. Bu çerçevede, Dünya egemenliğinde önemli bir paya sahip olan İngiltere'de, gençlik örgütlenmesini izcilik özelinde değerlendirdiğimizde sorun daha çok, devletin sahip olduğu ilişkiler ağında ortak bir yapılanmanın sağlanması ve bu ilişkileri yerinden yönetmek çabasını gerçekleştirecek kadroların oluşturulması biçiminde olacaktır.

Ulus-Devlet yapılanmalarında geniş halk yığınlarının ortak idealler etrafında birleşmesinde okullar aracılığı ile verilen eğitim etkili olmuştur. Toplumun arzulanan bilince ulaşması için eğitimin seferber edildiği bu süreçlerde, gençlik örgütleri okul dışındaki gençleri de aynı amaca dahil etmenin en önemli unsuru sayılmıştır. Kültür ve Jimnastik Dernekleri, Beden Eğitimi çalışmaları ve İzcilik

sürekli olarak gençleri okul ortamında -ya da onunla bağlantılı biçimde- belli bir sosyal projenin içerisinde gelecek kaygısı ile yetiştirmeyi hedefliyordu.

Ancak, İzcilik, 19.yüzyıl ve 20. yüzyıl gençlik hareketlerinden ve özellikle de İngiltere özelinde ulusal politikalarından bağımsız değildir. İzciliğin İngiltere'de ortaya çıktığı tarihsel süreçte, Avrupa'da çeşitli gençlik örgütlenmelerinin de birtakım amaçlar doğrultusunda işlevler yüklediğini biliyoruz. Bu bakımdan izciliğin bugün elde ettiği sonuçlar üzerinden politik ve paramiliter olmadığı yolundaki değerlendirmelerin tartışmaya açık olduğu söylenebilir.

İzciliğin, İngiltere'nin öncülüğünde hızla örgütlendiği İngiliz Milletler Topluluğu "ülkeleri"nde veya Osmanlı Devleti örneğinde olduğu üzere, eğitim kurumları aracılığı ile kendini tanıttığı topraklarda; Batı çıkarlarını ne derece temsil ettiği tartışılmalıdır.

İzcilik (erken dönemdeki adı ile **Keşşaflık**) Türk toplum yaşamına Sosyoloji çalışmalarına benzer biçimde çok erken bir tarihte gelmiştir. Ülkenin içinde bulunduğu sorunlara, açmazlara Batılılaşma çabaları sürecinde çözümlerin üretildiği bir dönemde yine Sosyolojide olduğu gibi öncelikle Batıdan bilgilerin aktarılması yolu ile kendini ifade etmiştir.

Bu açıdan, izcilik ülkemizde toplumsal değişimler ve tarihsel olgular tartışmalarından bağımsız değerlendirilemez. Üstelik, sosyolojiyi Türk toplumuna tanıtan kurumlar ve kadroların, İzciliğin ülkeye gelişinde de bir biçimde yer aldığını biliyoruz. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin okullar aracılığı ile topluma ulaşmaya çalıştığı yıllarda, bu cemiyetin kurduğu okullarda izciliğin örgütlendiğini, bu cemiyetin ileri gelenlerinden aynı zamanda Türkiye'de ilk Sosyoloji kürsüsünü kuran Ziya Gökalp'in, Alman ve İngiliz İzciliğinden esinlenerek yapılanan Türk Gücü Cemiyeti'ne marş yazacak ölçüde gençlik örgütlenmelerinin içerisinde yer aldığı düşünüldüğünde, bizim konuyu basit bir tarihçe ile açıklamaktan daha ileriye gitmemiz gerektiği kesindir.

Öte yandan, ülkemizdeki erken sosyoloji çalışmalarının bir başka önemli Sosyoloğu Mehmet Sabahattin Beyin ekolüne mensup isimlerin, izciliği ülkedeki eğitim faaliyetleri çerçevesinde değerlendirdikleri, henüz İngiltere'de ilk uygulamaları sürerken konuyu Türk toplumuna tanıtmaya çabasında oldukları da bu bilinmektedir. Eğitim, özellikle Pedagoji alanında kendini gösteren ekolün, ülkedeki izcilik girişimlerini *Maarif* zemininde destekleyici çalışmaları,

konuya ilk dönem toplum bilimcilerin yaklaşımını göstermesi bakımından önemlidir.

Ülkemizde, Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı yıllarında gençlik örgütlenmeleri yarı askeri bir görünüme bürünmekte. Bu dönemde izciliğin ya geri planda kaldığı ya da içerik ve biçime dair müdahalelerle bambaşka bir örgütlenmeye dönüştüğü görülmekte. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde kendisini iyice hissettiren Almanya geleneğinin, ordudan başlayan etkileri, gençlik örgütlerine de ulaşmıştır. Bu süreçte Robenson Kardeşlerin Galatasaray ve İstanbul Sultanilerinde başlattıkları izcilik çalışmalarının, İttihat ve Terakki tarafından devlet çıkarları doğrultusunda yönlendirilmesi söz konusu olacaktır. Devletin, gençlik örgütlenmeleri üzerindeki bu politikası, İmparatorluktan Milli Devlete aktarılacak, çeşitli görünümde günümüze dek ulaşacaktır. 1912-1918 yıllarının koşullarına uygun olarak, devletin gençlik örgütleri ile bağlantısı Harbiye Nezareti düzeyinde olmuştur. Bu dönem gençlik örgütleri, ordu gerisinde, ama genci orduya hazırlayan bir tür milis güç olarak kabul edilmiş ve örgütlenmesi askeri esaslara göre yapılmıştır.

Kayda değer bir başka özellik olarak da bu dönem gençlik örgütlenmelerinde görülen Türkçü söylem olacaktır.¹

Cumhuriyetin ilanı ile genç Türk devletinin toplumsal alana dair yaptığı düzenlemelerde izciliğe de yer verilmiştir. Yeni devlet, her şeyden önce laiklik anlayışı çerçevesinde eğitim ve öğretimi birleştirirken, izcilik gibi çalışmaların yalnız Türk vatandaşları tarafından yapılabileceğini de ilan etmekte idi. Bu anlamda izcilik, sosyal hayatın diğer pek çok ögesinde görüleceği üzere, bir bakıma devlet tarafından denetim ve sınırlılık altına alınmakta idi. Böylelikle izcilik, çeşitli cemaat ve kuruluşlar eli ile devlet ve toplum aleyhine faaliyet gösteremeyecekti.²

Türkiye'de izcilik çalışmalarının 1923 sonrası süreçlerinde, yeni devletin eğitim

¹ İzcilikle ilgili ortaya konan eserlerin bir çoğunda, konuyu ele alırken ülkemizdeki erken izcilik uygulamaları ya da gençlik örgütlerinin tanımlanmasında -bazen anlatım bütünlüğünde olumsuzluğu da içermek biçiminde olmak üzere- "paramiliter" adlandırmasının vurgulanması söz konusu...İttihat ve Terakki'den Ziya Gökalp'e kadar uzanan bir eksenle olumsuz anlam yüklemelerine vardığına tanık olmaktadır. Oysa, konunun öze veya biçime ait unsurlarının, içerisinde bulunulan tarihsel koşullara göre değerlendirilmesi gerekir.

² 12 Mayıs 1928'de Türkiye Büyük Milli Meclis'inde kabul edilen *Türkiye'de Gençlik Teşkilatının Türk Vatandaşlarına Hasrı Kanunu*. Söz konusu Kanun, 13 Aralık 1983'te yürürlükten kaldırılmıştır

ve kültür alanındaki politikalarının gençlik örgütlenmelerine olan etkisi; imparatorluktan ulus devlete aktarılan kurum ve anlayışların çerçevesinde, izciliğin geçmişten kopma ve yeni döneme geçen yanlarının sürekliliği noktaları açısından önemlidir. Bu tartışmalarda genç Cumhuriyetin değerlerinin okul dışı gençliği de kapsayacak biçimde bir *Gençlik Teşkilatı* ile geleceğe taşınması ana kaygı olarak görünmekte. Özellikle totaliter devletlerin o dönem dünya siyasetinde artan nüfuzunun, ülkemizde heyecanla izlenmekte olduğu bir dönemde; birçok siyasetçinin, yazarın gençlik örgütlenmeleri üzerine söz söylediğini görüyoruz.

II. Dünya Savaşı sonunda Almanya ve İtalya'nın kesin yenilgisi sonrası tüm dünyada kendini gösteren, "*reorganizasyon*" dönemi olarak da anılan süreçte, tek partili yönetime sahip ülkelerin, kendilerini yenedünya düzenine katmak için bir dizi uygulamayı hayata geçirdiklerini biliyoruz. Sendikal örgütlenmelerden, Çok Partili Hayata geçiş dahil bir çok unsur, Batı demokrasileri tarafından – bazen maddi olarak da olmak üzere- desteklenecektir.

Gelinen noktada WOSM, (ve Dünya Kız İzciler ve Rehberler Örgütü: WAGGS) izciliğin, tarihsel olarak diğer gençlik örgütlenmelerine benzer biçimde, öncelikle ulusal çıkarlar etrafında konumlanmış olması ve ölçüleri değişmekle birlikte onun da paramiliter görünümüne ilişkin tartışmaları, bu arada Powell'ın yaşam öyküsü üzerinden söylenebilecek karşı tezleri de bir kenara bırakarak; İzciliği her toplumdan insanın içinde yer alabileceği gençlik örgütlenmesi, bir sivil toplum kuruluşu olarak tanıtmaktadır. Batıda sivil toplum kuruluşlarının kuruldukları ülkelerin ulusal çıkarlarını temsil etme ve yönetimlerle aralarındaki bağların niteliği; Batı dışı toplumlarda bu örgütlerin işlevi üzerine tartışmaları konumuz dışında tuttuğumuz durumda dahi, dünyanın büyük bir bölümünde halen süren paylaşım savaşlarının sonucunda ortaya çıkan tablo üzerine; *her gün bir iyilik yapması gereken* izcilerin birliği olan WOSM'un (ya da WAGSS'ın) mevcut tutumunun *apolitik duruş* diye sunulması, esasında küresel bir soru olarak karşımızdadır.

Üstelik gençlik örgütlenmelerinin ortaya çıkışında etkin olarak yer aldığı ulus-devletlerin sahip olduğu toplumsal anlayışa ilişkin değerlerin tartışılmaya açıldığı, ona ait tüm toplumsal reflekslerin bir çeşit küçümseme ile karşılandığı küreselleşme siyasetinde, Batı çıkarları söz konusu olduğunda izcilerden bu "*tarafsız olma*" sürecine katılmalarının beklenmesi, ülkemiz izcilerinin de dahil

olduğu Dünya İzçilerini hangi alana taşıdığı değerlendirilmesi gereken bir durumdur.

Ülkemizde, izcilik toplum yaşamında iç içe geçmiş sayısız olgudan biri olarak; bir imparatorluğun yıkılma sürecinde hayata geçirdiği derleme, toparlama projesi iken; Genç Türk devletinde ulus-devlet kaynaklı bir toplumsallaşma ile birlikte yeni değerlerin sözcülerinden ve (biçimsel anlamda da) görünümülerinden biri durumuna gelişinin öyküsü, günümüz değerlendirmelerine ışık tutacaktır. İşte bu yüzden, konu hakkında bugün ileri sürülen düşüncelerin ve bu anlayışlara bağlı yeni yapılanmaların bir gençlik örgütü olarak izcilik üzerinden nasıl bir karşılık bulduğunu -erken izcilik sürecinde olduğu gibi- toplum bilim çalışmaları çerçevesinde tartışılmasının gerekliliğini savunuyoruz.

Bu değerlendirmeleri ortaya koyarken, Türk toplumunun gelecek projelerinde, ulusal çıkarlarının gözetilmesini güvence altına alan tasarımlarında; tarihi birikimini de yanına alarak her konuda olabileceği gibi izcilik konusunda da yeni tartışmalar düşünce yaşamımızda yer almalıdır. Toplumun en hareketli ve yarının üretken bireyi olacak gençlerimizin okul içi ve okul dışı alanda arzulan belli yetenekler ve kişilik altında yetişmesi için yeni bir gençlik örgütlenmesi dahil tüm yapıcı önerilere toplum ve devlet olarak açık olunmalıdır.

İzcilik Üzerine

Baden Powell, İngiliz Kraliyet Ordusunda üst düzey muvazzaf bir subay iken 1907 yılında Brownsea adasında ilk kampını düzenlediğinde, bu kampa ülkedeki farklı sosyo-ekonomik sınıflardan erkek çocukları almıştı. Birtakım kurallar altında eğittiği gençlerde, aynı amaç doğrultusunda hareket edebilme bilinci oluşturma çabasında olmuştur.

Powell, *Scout for Boys*³ adlı kitabında izcilik anlayışının ana çerçevesini ve referanslarını ortaya koymaktadır. Eserde izciliğin tarihsel kaynağı olarak -Orta Çağ- Şövalye ruhu gösterilir. Powell'a göre "*Eskiden şövalyeler o çağların izcileri idi ve onların kanunları bugünkü izcilerin türesine çok benzer.*"⁴

Şövalyelik ile izcilik bağlantısını ayrıntıları ile ele alan Powell eserinde Hristiyan

³ *Erkek Çocuklar İçin İzcilik* adı ile 1923'te T.B.M.M. ve 1964'te Milli Eğitim Bakanlığı tarafından iki kez yayımlandı.

⁴ Baden Powell; *Erkek Çocuklar İçin İzcilik*, çev. A.Uysal ve N. Erkal, M.E.B.Yayımları, İstanbul, 1964, s. 13

dünyasına ait azizlerin başlarından geçen bazı öğretici öykülere de yer vermektedir. Buna göre “*‘Yuvarlak Masa Şövalyeleri’ teşkilatını kuran Kral Arthur, Saint George’u süvarilerin koruyucu evliyası olarak kabul etmişti.*”⁵ *Çünkü Hristiyan azizleri arasında ondan başka ata binen yoktu.*”⁶

Baden Powell, kurmakta olduğu sisteminde, izcinin kazanması gerektiğini düşündüğü çeviklik, iz sürme vb. teknik ve taktik özellikler için Güney Afrika’da görev yaptığı bölgenin yerli halkını, özellikle de genç erkeklerini işaret etmektedir.

20. yüzyıl başında İngiltere’de belli toplumsal koşulların ürünü olarak ortaya çıkan İzcilik, Powell’ın bir İngiliz subayı olarak gerçekleştirdiği gençlik projesi olarak her şeyden önce Birleşik Krallık siyasetinin dünya egemenliğinden pay alma stratejisinden ayrı değildir. İzcilikle ilgili ilk eserin orduda yer alması ve sonraki çalışmalarda devlet olanaklarının Powell’ın kullanımına sunulması bu durumun açık göstergelerindedir. Bu yüzden izciliğin ülkemizdeki gelişimini ele alacağımız çalışmamızda, izciliğin kendini ifade edişi üzerine bilinen açıklamaların çok boyutlu olarak yeniden değerlendirilmesinin yerinde olacağını düşünüyoruz.

İzciliğin tanımlanması girişimlerinde Avrupa’da ulus-devlet oluşumlarının bir unsuru olarak karşımıza çıkan gençlik örgütlenmeleri ile olan ilişkisi mutlaka ele alınmalıdır. Mensup olduğu ülkenin siyasal hedefleriyle bağlantılı olarak yapılan üniformalı örgütler ordu gerisinde gençliği geleceğe (ya da orduya..) hazırlama işlevi ile hareket etmekte idiler. İzcilik çalışmalarının İngiltere dışında kısa sürede -özellikle İngiliz Milletler Topluluğu coğrafyasında- yayılması, Birleşik Krallık’ın bu dönemde içerisinde yer aldığı sömürgeci ilişkilerle doğrudan bağlantılı olduğu açıktır.

Keşşaflık adı ile imparatorluğun toplumsal yaşamına giren izcilik, İstanbul’da dönemin seçkin eğitim kurumlarında ilk uygulamalarıyla karşımıza çıkmaktadır. Öte yandan devletin içerisinde bulunduğu tarihsel koşulların sonucu çalışmaların bir boyutunun da cephe gerisinde *millet-i müsellaha* oluşturma çabasına dönüşmesi söz konusu. Türk devletinin var olma mücadelesini verdiği

⁵ Kitapta, Anglo-Saxon anlayışına uygun olarak belirtilen, Aziz St. George, Ortodoks Hristiyanlıkta Aya Yorgi olarak bilinmektedir. (T.B) Yunan halkı arasındaki bir inanışa göre, Aziz George’un I. Balkan Savaşında Sarantaporon Cephesinde, Aziz Dimitros ile birlikte at sırtında giderek Türk kuvvetlerinin körleşmesine neden olduğu söylenmektedir. (Zafer Çakmak, *Yunan İşgali ve Rum Mezalimi*, İstanbul, Yeditepe Yayınları, 2007, s. 43)

⁶ Powell, *Erkek Çocuklar İçin İzcilik*, s. 284.

ağır koşullar altında izciliğin keşşaflık ya da başka bir ad altında üniformalı gençlik örgütü olarak sergilediği çalışmaları, yarı askeri niteliği ile bir bakıma izcilik dışı kabul etme anlayışı, her şeyden önce daha önce sözünü ettiğimiz; izciliğin Birleşik Krallık'ta ortaya çıkışı ve sonrası içerisine girdiği ilişkiler bakımından çok anlamlı görülmemektedir. Yine mütareke döneminde işgal güçlerinin de desteğini alan, gayrimüslimlerin bağımsızlık talepleri ile örtüşen yıkıcı ve bölücü nitelikleri de içeren izcilik çalışmaları hakkında benzer değerlendirmelerin ifade edilmemesi ise değerlendirilmeye açıktır.

Yenileşme Sorunları ve Keşşaflık

Devletin içerisinde bulunduğu sorunlara çözüm getirme iddiasını taşıyan Osmanlı son dönem aydınları, yazarları belli siyasetlerin sözcüleri olarak Batı düşünce ve toplum yaşamına ait unsurları hızlı bir biçimde Türk insanına tanıtmaya ve elde ettikleri bilgiyi aktarmaya çalışmaktadırlar. Bu bakımdan ülkemizdeki Sosyoloji çalışmalarının ilk temsilcilerinden olan Ziya Gökalp'in ve fikirlerinin İttihat ve Terakki Fırkası aracılığı ile -Türk Gücü Derneğinden itibaren- o dönem gençlik örgütlerinde hissedilen etkisinin yanı sıra; Mehmet Sabahattin Bey'in ekolüne mensup isimlerin erken izcilik çalışmalarında yer alması anlamlıdır.

İzciliğin, -ilk dönemlerdeki adı ile keşşaflığın- ülkemizde ortaya çıkışı ile ilgili zaman zaman birbiri ile çelişen farklı açıklamalar olmuştur. Bunun sebepleri arasında izcilik oluşumlarında doğrudan yarı askeri nitelik taşıyan yapıların yer alması sayılabilir. Yine "*İngiliz Atletler*" olarak da bilinen Ahmed ve Adurrahman Robenson'un hem İstanbul Sultanisi'nde hem de Galatasaray Sultanisi'ndeki Keşşaflık çalışmalarında görülmesi de İzciliğin ülkemizdeki ortaya çıkışı konusundaki açıklamaları en azından kronolojik bakımdan farklılaştırmaktadır.

Lozan'da öğrenim görmekte olan Ragıp Nurettin'in, 1910 yılı sonlarında -Nafi Atıf'ın çıkardığı- **Say ve Terakki** adlı dergide (bazı kaynaklarda **Say ve Tettebbu**) yayımlanan *Keşşaflık* konulu bir yazısı ile Türk toplumunun da gündemine girmiş oluyordu.⁷

⁷ - " .... Nafi Atıf Kansu, Ragıp Nureddin .... Sabahattinci görüşler doğrultusunda yayın yapmış kişiler olarak karşınıza çıkarlar." (Oya Okan, Sosyologlarımız ve Tarihi Gerçekler Önünde Prens Sabahattin, *Sosyoloji Dergisi*, İstanbul, 3. Dizi, 1. sayı İ. Ü. E. F., Yay. 1989, ss. 97-106, s. 100)

Türkçe basılan ilk İzcilik kitabının yazarı olan Dartışşafaka Beden Eğitimi Öğretmeni Oymak Beyi Mehmet Sami Karayel'e göre, Ragıp Nurettin'in bu yazısından sonra Edirne İttihat Mektebi Mektebi Müdürü Nafi Atıf (Kansu) ve Manastır Muallim Mektebi Müdürü Ethem Nejat Bey ilk uygulamaları gerçekleştirmişlerdir.⁸

1923 yılında yayımlanan **Keşşaf** adlı dergide ise Türkiye'de İlk İzci Teşkilatı kurucusunun Ahmed Robenson olduğuna işaret edilmektedir.⁹

Görüldüğü üzere erken izcilik çalışmalarında öncü olan kişi veya kurumlar üzerinde bir tartışma söz konusudur. Yine, daha sonra bu süreç açıklanırken Keşşaflık çalışmaları ile bir biçimde onunla iç içe geçen askeri nitelikli çalışmalar ayırımına da rastlayacağız.

İlk dönem izcilik çalışmaları, 8 Ekim 1912'de başlayan Balkan Savaşı üzerine gelişme hızını kaybetmiş, bölgesel etkinlikler olarak varlığını sürdürmekten öteye gidememiştir. Mütareke ertesi izcilik hareketi tekrar canlandı. Bu dönemde birbirinden bağımsız birçok örgütlenme söz konusudur. Ancak, sorun Türk izcilerinin belli bir çatı altında kurumsal duruma gelememelerinde olacaktır.¹⁰

Osmanlı Devletinin son yüzyılında sayıları ve tabii ki etkinlikleri hızla artan yabancı okullar, gayrimüslimlerin tüm kültürel faaliyetlerinde olduğu gibi izcilik için de hareket noktası olmuştu.¹¹ I. Dünya Savaşı sonrasında imzalanan

⁸ Mehmet Sami Karayel, *İzci Rehberi*, Zarafet Matbaası, İstanbul, 1914, s. 2.

⁹ Fuat Pura, *Bizde ve Dünyada İzcilik*, Ankara-İstanbul, Alaeddin Kırılı Basımevi, 1939, s. 12.

¹⁰ Toprak'a göre, Türk izciliği 1910 yılında Saint Benoit ve Galatasaray Mekteb-i Sultanisi'nde başlamıştı. (Zafer Toprak, "II. Meşrutiyet'ten Mütareke Yıllarına: Türkiye'de İzciliğin İlk Evresi," *Tombak*, Sayı 24, 1999, ss. 19-27) Tuna, 15.02.1912'de Galatasaray Sultanisi'nde ilk oymağın kurulduğunu belirtiyor (Turgay Tuna, "Galatasaray'da İzcilik", S.: 28, *Tombak*, 1999, ss. 56-71). Bir başka kaynağa göre ise; İstanbul Sultanisi İzciliği, 15.02.1912'de Ahmet Robenson tarafından başlatılmıştır (M.Sabri Koz., Enfel Doğan, *Mustafa Kemal'in Yakasındaki Rozet / Altın Defter*, İstanbul, İELEV Yayınları, 2007, s. 16). İstanbul Erkek Lisesi Sakarya İzci Oymağı halen faaliyetini sürdürmektedir (T.B.). Türkiye İzcilik Federasyonu, Resmi İnternet sitesinde Türkiye'de izciliğin tarihçesi konusunda, "1904 yılında o zamanlar bize ait olan Beyrut'ta Tevfik Efendi tarafından izciliğin temeli sayılabilecek bir teşkilatın kurulduğuna dair belgelere de sahibiz." biçiminde bir bilgiye yer verilmekte, ancak bu bilginin kaynağı noktasında herhangi bir eser ya da belge gösterilmemektedir ("Tarihçe" <http://www.tif.org.tr> 06 Mayıs 2009'da girildi.)

¹¹ Bu faaliyetlerin Türk millî mücadelesindeki olumsuz işlevini anlamak açısından yeni Türk ulus-devletinin, Lozan'da elde ettiği kazanımları da koruyabilmek amacı dahil, bu okul-cemaat ilişkilerine dair bir dizi yasal düzenleme getirmek suretiyle önceki dönemlerde görülen yapılara izin vermeme hedefinde olduğunu söyleyebiliriz (bk. Dr. M.Hidayet Vahapoğlu, *Osmanlı'dan Günümüze Azınlık ve Yabancı Okullar*, İstanbul, MEB Yayınları, 2005).

Mondros Ateşkes Anlaşması sonrası Anadolu'nun işgali sürecinde -özellikle de İstanbul'da- bu ilişkilere işgal devletlerinin dahil olduğunu göreceğiz.

1920'li yıllarda Osmanlı devletinde gayrimüslim izcilik örgütlenmesinin düzeyine baktığımızda bizlere o dönem İstanbul'unda izcilik çalışmaları hakkında ayrıntılı bilgi veren çalışma olarak İstanbul'daki Amerikan okulu Robert Kolej'de Sosyoloji Profesörü olan Clarence Richard Johnson yönetiminde sürdürülen bir dizi araştırmanın bulguları önemlidir.¹²

Araştırmaya göre İstanbul ve İzmir başta olmak üzere faaliyet gösteren gayrimüslim izci örgütleri şunlardır: Amerikan İzci Örgütü, İngiliz İzci Örgütü, İtalyan İzci Örgütü, Yahudi İzci Örgütü, Rus İzci Örgütü, Ermeni İzci Örgütü ve Rum İzci Örgütü...

Rum İzci Örgütü, Haziran 1919 yılında İstanbul'da Rum gençlerini askerliğe alıştırmak için Yunan subaylarının idaresinde kurulmuştur. Yaklaşık 2000 izcinin yer aldığı örgütün üyeleri yaşlarına göre üzerlerinde çeşitli silahlar taşımaktadırlar. Rum izciler buldukları bölgelerde güvenliği sağlama, koruma ve istihbarat gibi görevler yerine getirmektedir.¹³ İşgal İzmir'inde de Rum izci örgütleri, aldıkları askeri eğitim sonrası Yunan ordusuna katılmakta, şehir içerisinde devriye görevi dahil birçok etkinlikle varlığını hissettirmektedir.¹⁴

Rum izciler başta olmak üzere içerisinde yıkıcı etkiler barındıran izcilik çalışmaları 22.08.1919 tarihinde Mustafa Kemal Paşa tarafından "Çok Gizli" olarak İstanbul Hükümetine gönderilen bir raporda da dile getirilmiştir.¹⁵ *Mütareke İstanbul'unda İzcilik, Keşşaf* Dergisinde ayrıntılı bir biçimde verilmektedir.

¹² *Constantinople To-Day or The Pathfinder Survey of Constantinople, A Study in Oriental Social Life* adlı çalışma, Robert Kolej Sosyoloji Profesörü Clarence Richard Johnson yönetiminde İstanbul'da Nisan 1920'de başlayıp 25 Mayıs 1921'de resmen biten bir alan araştırmasıdır. 1922 yılında New York / Amerika'da kitap haline gelen araştırma sırasında Türk Hükümeti, Rum ve Ermeni Cemaatleri ile işbirliği yapılmış olup YMCA (Young Men's Cristian Association) ve YWCA (Young Woman's Cristian Association) verilerinden etkin olarak yararlanılmıştır (Richard Clarence Johnson M.A., *İstanbul 1920*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2007, s. 242).

¹³ Johnson-Clarence, İstanbul 1920, s. 241.

¹⁴ Batı Anadolu'da bağımsız bir İyonya devleti'nin kurulmasının tasarlandığı işgal yıllarında, İzmir ve çevresinde yer alan Rum izciler, 1920 yılında İyonya'nın İzcisi adlı bir dergi çıkarmaktadırlar (Çakmak, *Yunan İşgali ve Rum Mezalimi*, 2007, s. 207).

¹⁵ Mustafa Kemal Atatürk, *Nutuk*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1973, s. 1-2.

Bu dönemde işgal güçleri her türlü askeri ve sivil teşkilatları kaldırmış, Genç Derneklerinin faaliyetlerini de yasaklamıştır. İstanbul Uluslar arası Erkek İzci Konseyi olarak da adlandırılacak yapıda her “ulusal” izci örgütü bu teşkilatta üç üye ile temsil ediliyordu. Bu konseyde 230 üyeli bir Türk İzci Örgütü de yer almıştır.¹⁶ İngiliz Ordusundan Miralay (Albay) Maxwell bu uluslar arası örgütün başında bulunuyordu.

YMCA - YWCA

Osmanlı coğrafyasında özellikle gayrimüslim nüfusun yoğun olduğu İstanbul, İzmir gibi kentlerde gayrimüslim okulları ve kurumları ile eşgüdüm içerisinde çalışan bir teşkilat olarak “Young Men’s Cristian Association” *Genç Hristiyan Erkekler Birliği* ve “Young Woman’s Cristian Association” *Genç Hristiyan Kadınlar Birliği* teşkilatları, erken izcilik oluşumlarında da etkili olacaktır.

Başlangıçta İngiltere çıkışlı olan örgüt, özellikle Amerika Birleşik Devletleri’nde elde ettiği büyük finansal güç sonrası çok daha etkili olmuştur.¹⁷ 1914’de ilk olarak Pera (Beyoğlu) şubesini kuran YMCA’nın Sultanahmet Şubesi, Cumhuriyetin ilanından kısa bir süre sonrasına kadar faaliyetlerine devam etmiştir. 1921’de YWCA Şubesini de harekete geçiren örgütün *Amerika Birleşik Devletleri’nde Merkez yapısının tüzüğünde kendini “Gençleri İsa’nın saltanatını tevsî etmek” görevi ile tanımlarken, Osmanlı Devleti içerisindeki çalışma alanını “Yabancı Dil Eğitimi, Konferans, Jimnastik, Tenis, Müzik vb.”* etkinlikler olarak açıklayacaktır.¹⁸

YMCA, 1920 yılbaşı günü Yunan bayrakları ile işgale bir destek gösterisi düzenlemiştir. 17 Ocak 1920’de Mustafa Kemal, Heyet-i Merkeziye’lere çektiği telgrafla Hükümet Konağı civarında yapılan bu eyleme dikkat çekmektedir.¹⁹

¹⁶ Mekteb-i Sultaniye’de oluşturulan izci taburu, Vahidettin’in yeğeni olan Sami Bey’in girişimleri ile kurulmuştu. Geçitlere katılan üniformalı izci taburunu Sultan Vahidettin himayesine almıştı. (Murat Bardakçı, *Şahbaba*, İstanbul, Pan Yayıncılık, 1998, s. 222) Güvenç’e göre, bu tabur, “*Damat Ferit Paşa Hükümetinin dileği, Prens Sami denilen bir adamın eliyle faaliyete geçirilmişti*” ancak onların kötü niyetlerinin aksine İstanbul’un halkı için olumlu sonuçlar vermiştir (Nusret Güvenç, *Cumhuriyetin 50. Yılında İzciliğimiz*, Ankara, Yatılı Bölge Okulu Basımevi, 1974, s. 43).

¹⁷ Amerikan basınından New York Times yazarlarından, Jim Marss, *Dünyayı Yöneten Gizli Güçler* başlığı altında sıraladığı örgütler arasında Uluslar arası Kızılhaç ile birlikte YMCA’ya da yer vermektedir (Jim Marss, *Gizli Dünya İmparatorluğu: Dünyayı Yöneten Gizli Güçler*, İstanbul, Truva Yayınları, 2006, s. 118).

¹⁸ E.W. Hopkins vd. *Tarihte ve Günümüzde Misyonerlik*, İstanbul, Örgüm Yayıncılık, 2006, s. 415.

¹⁹ Çakmak, *Yunan İşgali ve Rum Mezalimi*, 2007, s. 209.

Türk Gücü Cemiyeti

Haziran 1913'de Keşşaf Ocaklarının yanı sıra Türk Gücü Cemiyeti kurulmuştur. Osmanlılar arasında Beden Terbiyesi ve Spor faaliyetlerinin yaygınlaştırılması amaçlanmıştı. Türk Gücü Cemiyeti, *İttihat ve Terakkicilerin kurduğu bir örgüttür.*²⁰ *Türkçülük akımının bir uzantısı olarak yapılanan Türk Gücü Cemiyeti, İttihatçılardan destek görmüş, devrin ideoloğu Ziya Gökalp bu dernek için Yeni Attila Marşını yazmıştı. Cemiyet, Alman Ptadfinder (İz bulucu) izci örgütünden esinlenmiştir.*²¹

Keşşaf Ocağı

Osmanlı Devletinde toprak kayıplarının artması, sonradan İtilaf Devletleri olarak Anadolu'yu da işgal edecek olan Batı ülkelerinde, Osmanlı toprakları üzerinde gizli veya açık biçimde süren paylaşım görüşmeleri ülkede Keşşaflığın askeri hedeflerle yorumlanmasını da beraberinde getirecektir. Nitekim İttihat ve Terakki Hükümetinde Harbiye Nazırı olan Enver Paşa öncülüğünde Belçika İzciler Birliği Kurucu Başkanı Harold Parfitt, 1913'te ülkeye davet edilir. Aslen bir İngiliz olan Parfitt, Osmanlı Ordusuna Mirliva rütbesi ile katılmış oluyordu. İzci Ocağı, Harbiye Nezaretine bağlıdır. Başbuğluğa Harbiye Nazırı Enver Paşa getirilmiştir. Başbuğun yardımcısı *Kalgay*²² olarak Parfitt, seçilmiştir.²³

1914'de İzci Ocağı Büyük Ortası İzci Ocağı İç Nizamnamesini oluşturur. Bu nizamname Güvenç'e göre *İlk İzcilik Yönetmeliğidir.*²⁴ Bu nizamnamede Türk izcilerinin ilk **İzci Andı** yer almıştır.

*"İzci Andı: Tanrıya ibadet ve Hakana itaat edeceğime, Daima vicdanlı, vazifesini tanır, kanuna hürmet eder, yiğit bir adam olarak hareket eyleyeceğime, vatanımı sevip sulh ve harp zamanında fedakarlıkla hizmet yapacağıma, izcilik türesine baş egeceğime namusum ve şerefim üzerine söz veririm."*²⁵

Yine bu dönemde İzcilik Türesi oluşturulur.

²⁰ Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Partiler*, İstanbul, Arba Yay 1952, s. 203.

²¹ Zafer Toprak, "İttihat ve Terakki'nin Paramiliter Gençlik Örgütleri", *Boğaziçi Üniversitesi Dergisi*, C. VII, 1979, ss. 95-113, s. 96.

²² Kalgay: Kırım Hanlığında veliahde verilen unvan (Büyük Türkçe Sözlük, Ankara, Birlik Yay. 1982, s. 509).

²³ Selahattin Soysal, *Türk İzciliği'nin 60 .Yılı: 1912-1972*, Ankara, Gençlik ve Spor Bakanlığı İzcilik Genel Müdürlüğü Yay., 1972, s. 10.

²⁴ Güvenç, *Cumhuriyetin 50.Yılında İzciliğimiz*, s. 42.

²⁵ Soysal, *Türk İzciliği'nin 60. Yılı*, s. 41.

Osmanlı Güç Dernekleri

İttihat ve Terakki, izciliğin bu örgütlenmesi ile gençliğin tamamına ulaşamayacağı düşüncesi ile 1914 yılında Osmanlı Güç Dernekleri'ni hayata geçirdi. Buna göre 17 yaş ve sonrası Osmanlılar ise Güç derneklerine alınacaktı. Güç Dernekleri, resmi okullar, medreseler ve diğer resmi kurumlarda zorunlu; gayrimüslimlere ait cemaat okulları ile özel okullarda gönüllü olarak kurulmuştu. Düzenlenen ilk kampa katılan gençler savaşla birlikte orduya katıldı. Böylelikle, I. Dünya Savaşı öncesi kurulan Osmanlı Güç Dernekleri çalışmaları son bulmuş oluyordu.

Osmanlı Genç Dernekleri

Birinci Dünya Savaşı yıllarında izcilik çalışmalarının yerini 1916'da Osmanlı Genç Dernekleri aldı. Savaş yıllarında Avrupa ülkelerinde görülen Genç yapılanmalarının bir benzeri oluşturulmaya çalışılmıştı. Osmanlı Genç Dernekleri talimatnamesininin 12. maddesi gereği söylenmesi istenen bir yürüyüş marşı olarak sözleri Ali Ulvi (ELÖVE) tarafından yazılan "*Terbiye-i Bedeniyye Yürüyüş Marşı*" yani "*Dağ Başını Duman Almış*" Marşı belirlenmişti. 1917 yılının Temmuz ayında vilayetlerde 351, müstakil sancaklarda 355 olmak üzere 706 Genç Derneği kurulmuş bulunuyordu.²⁶

Genç Derneklerinin marşı olarak belirlenen yürüyüş marşının, Yeni Türk Devletine *Gençlik Marşı* olarak aktarılması örneğinden hareketle, bu örgütün yeni devlette birtakım etkilerinin tahlili noktasında, bu bir bakıma "*Milli Mücadeleyi İttihat ve Terakki'nin genç kadrolarının verdiği*"²⁷ düşüncesinin somut ifadesi olarak da değerlendirilebilir.

Bu arada Nisan 1336 (1920) tarihinde "*mahrem*" kaydıyla, Harbiye Nezareti Osmanlı Genç Dernekleri Müfettiş-i Umumîliğine bağlı bir Müfettiş-i Umumî Miralay (Albay) tarafından kaleme alınarak Makam-ı Celil-i Uzma'ya (Yüksek Makama) yazılan bir rapor karşımıza çıkmaktadır.²⁸ Uzgören'e göre Rapor

²⁶ Osmanlı Genç Dernekleri Mecmuası, Sayı:1, 1 Eylül 1333: 14-15.

²⁷ Recep Ertürk, Cumhuriyet Döneminde Bir Le Playcı: Tahsin Demiray, *Sosyoloji Dergisi*, İstanbul, 3. Dizi, 1. Sayı, İ. Ü. E.F. 1989, ss. 107-147, s. 116 (Bu konuda, bk. Yrd. Doç. Dr. Orhan Avcı, *Genç Dernekleri ve Cumhuriyet Türkiye'si'ne Etkileri*, *Bilim Yolu*, Kırıkkale Ü. Sos. Bilimler. Ens. Dergisi, S.:1, 1998, ss. 257-268).

²⁸ Soysal, *Türk İzciliği'nin 60. Yılı 1972*, s. 4.

Miralay Mustafa Kemal tarafından zamanın Başbakanına verilmiş olup “*Kurulmakta olan Türk Cumhuriyeti’nde her sahada olduğu gibi, İzcilikte de ilk söz ve işaret Ulu Önder Atatürk’ten gelmiştir.*”²⁹

Atatürk tarafından hazırlandığı belirtilen bu Rapor,³⁰ Harbiye Nezareti tarafından pek olumlu karşılanmış ve çok kısa bir zamanda hazırlanan bir Kanun ve Talimatname 4 Nisan 1916’da yürürlüğe konulmuştur.³¹

Bu raporun özellikle “*Yurt savunması bakımından bu derece ehemmiyetli olan izcilik, ferdi ve milli bakımdan da o nisbette önemlidir.*” cümlesi günümüzde izcilik ile ilgili hemen tüm kaynaklarda izcilik ile ilgili sıkça kullanılan bir Atatürk özdeyişi olarak yer almaktadır.³²

Çocuklar Ordusu

Kazım Karabekir Paşa, *Çocuklar Ordusu* kurma çalışmalarına, 24 Mayıs 1919’da Erzurum Dar’ül Eytamından (Yetimler Yurdu) aldığı yaşları 12’den yukarı 33 çocuğu Kolorduluk Sanayi takımlarına teslim etmesi ile başlamış oluyordu.³³ Çocuklar, askeri nitelikli talimlerini yaparken yanı sıra bir meslek, bir sanat üzerine de eğitim alıyorlardı.

Örgüt içerisindeki etkinliklerde *Türklük bilinci ve vatan sevgisi* gibi kavramlar üzerinde yoğun bir şekilde durulduğunu görüyoruz. İstiklal Harbinin parolası olarak kabul ettiği “*Türk Yılmaz*” sloganının levhalar üzerine yazıldığını belirten Karabekir, çocuklar için; *Öğütlerim, Şarkılı İbret ve Sanayi Projeleri* olmak üzere üç de kitap hazırlanmıştı.

Karabekir’e “*Şefkatli Paşa Babamız*” diye hitap eden 4000’den fazla çocuğun bünyesinde yer aldığı Çocuklar Ordusu, Cumhuriyet sonrası yeni yapılanmada diğer üniformalı örgütler gibi işlerliğini kaybediyor.

²⁹ Gökhan Uzgören, *Türk İzcilik Tarihi*, İstanbul, Papatya Yay.2000, s. 19.

³⁰ Ancak, Karaküçük konu ile ilgili çelişkileri içeren teknik ve tarihsel sıralama açısından bir dizi değerlendirmede bulunmakta ve rapor sahibinin Mustafa Kemal olmadığına işaret etmektedir. Yine aynı değerlendirmeler arasında bu bilgi yanlışlığının günümüze kadar birçok kaynaktan sürdürüldüğünü de eklemektedir (Dr. Suat Karaküçük “Osmanlı’da İzciliğin Paramiliter Görünümü”, *Milli Eğitim Dergisi* Eylül 1999,S.143, ss. 65-75, s. 73).

³¹ Cem Atabeyoğlu, *Atatürk ve Spor*, Ankara, T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müd. Yay. 1989, s. 108.

³² Bu konuda sayısız örnekten birisi olarak; Milli Eğitim Bakanlığı Okulıçi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi tarafından Ankara’da yayımlanan Genç İzci Haber Bülteni (2003) verilebilir. Derginin kapağının üst kısmında bu söz, sabit olarak yer almaktadır.

³³ Kazım Karabekir, *Çocuk Davamız-Öğütlerim*, İstanbul, Anadolu Matbaacılık, 1990, s. 6.

Çoğu kez izcilik öğelerini de içine alarak, ama bazen onu da aşan bir anlayışla gençleri biçimlendirmek çabasında olan bu örgütler, aynı zamanda varlıklarının sebebi olan İttihat ve Terakki Partisinin siyasal bakışının da etkisi altında idi. *Türk ve Türkçülük* vurgusu örgütlerin yapılanmasında ve işleyişinde kendisini sürekli gösterecektir. Bu yönü ile Osmanlı Devleti gibi bugünün terminolojisi ile *çok uluslu* bir devletin fiili olarak parçalanma sürecinde, kendi içerisinde tartışıla gelen *Üç Tarz-ı Siyaset* açıklamaları düşünüldüğünde söz konusu örgütler, *Türk Kimliği* üzerinden *uluslaşma* çabalarında belli bir paya sahip olacaklardır.

Cumhuriyetin İlanı ve Atatürk Dönemi

1923 sonrası, ülkemizde izciliğin, usta çırak ilişkisinden uzaklaşarak, kurumsal bir yapı haline getirme çabalarının somutlaştığı bir dönem olmuştur.³⁴ 1926'da Maarif Vekaletinin bir tamimi ile bütün okullarda izci oymaklarının kurulması istenmiştir. 1927 yılından itibaren ise izci oymaklarının Ankara'da yapılan Cumhuriyet Bayramı Resmi Geçidine katılmaları istenecektir. 12 Mayıs 1928'de Türkiye Büyük Milli Meclis'inde kabul edilen Türkiye'de Gençlik Teşkilatının Türk Vatandaşlarına Hasrı Kanunu ile ülkedeki tüm izcilik etkinlikleri devlet tarafından onaylanmış ve denetim altına alınmış oluyordu.

1930'lı yıllarda hemen tüm Dünya'da militarist yönelimlerin artan etkisine tanık olunmaktadır. Bu çerçevede Almanya, 1934 yılından itibaren Alman Gençlik Teşkilatlarını belirli aralıklarla Türkiye'ye gönderip, propaganda faaliyetlerini hükümet düzeyinde sürdürmüştü.³⁵ 1937 yılı Aralık ayında Alman Gençlik Teşkilatı Başkanı Baldur von Schirach Türkiye'ye gelmiş, Atatürk tarafından kabul edilmiş, Türkiye'de büyük ilgi görmüştü.³⁶

³⁴ Güven, Osmanlı'dan Günümüze İzciliğin Gelişimi ve Türk Eğitim Tarihindeki Yeri, Ankara, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, C: 36, S.: 1-2, 2003, ss. 65-73, s. 73.

³⁵ Dr. Yavuz Özgüldür, *Türk Alman İlişkileri (1923-1945)*, Ankara, Genelkurmay Başkanlığı Yay., 1993, s. 73.

³⁶ Mustafa Balcıoğlu, "Osmanlı Genç Demeklerinden İnkılap Genç Demeklerine", *Türk Kültürü*, S. 346, 1992, ss. 98-102, s. 100.

Meclis oturumlarında, Türk Ocağı bünyesinde, Kadro, Mektepli İzciler³⁷, Resimli İzci Dergisi ve daha pek çok yazılı basın organında bir süredir devam etmekte olan Gençlik Teşkilatı tasarıları, 1931'de Halkevleri ve Halk Odaları kurulması sonucu sona erer. Bununla birlikte Gençlik Teşkilatı tartışmaları varlığını sürdürecektir. Halkevi kolları arasında doğrudan bir Gençlik örgütlenmesinin olmayışı ilk dile getirilen itirazlardan olacaktır. Yine Milli Türk Talebe Birliği'nin ilk dönemi de bir gençlik örgütü olarak devlet-gençlik ilişkilerinde belli bir paya sahiptir.³⁸

II. Dünya Savaşı öncesi ve savaş sırasında Avrupa'da Tek Parti yönetimleri, gençliği parti çizgisinde örgütleyen oluşumları hayata geçirmişlerdir. Devletin ideolojik tasarımının toplumsal yaşamda etkin olması savını hedef olarak belirleyen bu örgütler, gençliği sıkı bir disiplin altında yetiştirmeyi hedefliyordu. Buna göre, İtalyan Faşistleri ve Almanya'da Naziler iktidara gelmeden önce gençleri örgütlemişlerdi.³⁹ Avrupa çıkışlı Marksizmin bir yorumunu Çarlık Rusya'sında iktidara getiren Bolşeviklerin, Ekim 17 Devrimi olarak bilinen yeni dönemde ilk faaliyetleri arasında gençlik örgütlenmesinin yer alması devlet çıkarları ile gençlik örgütlenmeleri arasındaki ilişkiyi göstermesi bakımından önemlidir.⁴⁰

Aynı dönemlerde ülkemizde izcilik, bir gençlik örgütlenmesi olarak -sürmekte olan gençlik teşkilatı tartışmalarının eşliğinde- varlık göstermekle birlikte; İstanbul İl İzci Kurulu Başkanlığı da yapmış olan Bediz'e göre "1924 senesinden başlayan hareket ve canlılık 1938'den sonra bir durgunluk devresine girmiştir."⁴¹

³⁷ Remzi Korok imzasını taşıyan "Yurdumuzun her şeyden evvel muhtaç olduğu bir müessese: Gençlik Teşkilatı" başlıklı yazıda "Türk tarihine ve bütün inkılap tarihlerine; yeni bir devre açacak ve adına yine eski tarihlerde kayıtlı olduğu gibi akıncılar (Türk İzcileri) devri denilecektir." ifadesine yer verilmektedir. (Mektepli İzciler, 1948, S. 7, s. 5).

³⁸ MTTB bu ilk döneminde "Türk İnkılabının Başbuğu Gazi Mustafa Kemal Paşa'ya" diye başlayan telgraflar gönderdikleri Atatürk'ten, övgü içeren ancak kimi zaman onları kanunlara ve cumhuriyet kuvvetlerinin usul ve kaidelerine uymalarını da telkin eden yanıtlar almaktaydılar (Tevfik Çavdar, Türkiye'nin Demokrasi Tarihi: 1839-1950, Ankara, İmge Yayınevi, 1995, s. 323).

³⁹ Carl Friedrich, -Zbigniew Brezinski, Totaliter Diktatörlük ve Otokrasi, (çev. Oğuz Onaran) Ankara, Türk Siyasi İlimler Derneği Yay., 1964, s. 41.

⁴⁰ Sovyet Rusya ve onun etki alanı içerisindeki coğrafyada Komsomol adlı bir gençlik örgütü kurulmakta. Nazım Hikmet, 1922 yılında, Komsomol başlıklı şiirinde gençliği "dinç, kuvvetli ve neşeli olmaya" çağırılmaktadır (Nazım Hikmet; İlk Şiirler- 8, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2009, s. 156).

⁴¹ Rıza Bediz, İzcilik ve İzci Kampları, İstanbul, Pedagoji Cemiyeti Yayınları, 1955, s. 9.

II. Dünya Savaşının ortaya çıkardığı yıkıcı sonuçlar tüm dünyada savaş karşıtı söylemleri yaygın bir açıklama biçimi haline getirmişti. Buna bağlı olarak izcilik çalışmalarını gerçekleştiren kuruluşlar da askeri unsurları içeren gençlik örgütleri görünümünden uzak oldukları bilgisini vurgulamaktadırlar.

Bu süreçte Türk izcileri, 01.12.1950 tarihinde **Dünya İzcilik Teşkilatı** üyeliğine kabul edilir. Muammer Pamuk adlı izci liderinin notlarına göre “1950-1960 devresinde, taklit, gösteriş ve süs anlayışı izciliği gayesinden uzaklaştırmıştır”.⁴²

80’li yıllar sonrası düzenlenen yasal metinlerde ve açıklamalarda izcilik tanımlanırken bilinen özelliklerinin yanı sıra **Atatürk İlke ve İnkılapları** vurgusunun yer aldığı görülmektedir. “... Onların,... Bedenen ve fikren sağlıklı, laik Tanrı’ya, vatanına, ulusuna, cumhuriyete ve onun demokratik kurallarına saygılı, kalpleri insan ve doğa sevgisiyle dolu, çevre bilincine sahip, kendi kendine yetebilecek disiplinde, Atatürk İlke ve İnkılaplarının sadık bekçileri ve uygulayıcıları olan gençler olmalarını istiyoruz.” ifadesi ile izcilik çalışmalarından beklenen sonuçlar noktasında bir başka boyuta işaret edilmektedir.⁴³

Cumhuriyet sonrası izcilik, yasal düzenlemeler ile biçimlendirilmiş, gençlik için oluşturulabilecek üniformalı bir hareket anlamında tek seçenek olarak sunulmuştur.

Burada üzerinde durulması gereken bir nokta, cumhuriyet sonrası izcilik çalışmalarının öncelikle okul içi ile sınırlandırıldığıdır. Her ne kadar, günümüz de dahil, okul dışı çalışmalar ile ilgili bazı düzenlemeler yapılmış olsa da, bu örgütlenmenin devlet tarafından okul dışında ciddi olarak desteklendiğine dair bir sonuca varamamaktayız. Oysa, Genç Derneklerinin, ordu gerisinde bir güç olarak tasarlandığı 1915’li yıllarda, örgütlenmenin yürütülmesinde en küçük askeri ve idari birime kadar görev tanımlarının yapıldığını görmekteyiz.

Sözünü ettiğimiz yapılanmanın da etkisi ile günümüzde izcilik daha çok, ulusal bayramlarda geçitlere katılan üniformalı ilköğretim öğrencileri görünümüne bürünmüştür. Kuşkusuz bu yargı, orta öğretim yaş kategorisinde izcilik

⁴² Soysal, *Türk İzciliğinin 60. Yılı*, s. 29.

⁴³ Dz. Alb. Şerif Yarkın, Atatürk İlke ve İnkılapları Açısından İzcilik, *Cumhuriyetin 75. Yılında MEB I. Ulusal İzcilik Sempozyumu*, Milli Eğitim Yay. 1999, ss. 28-29, s. 28.

çalışmalarının hiç yer almadığı, mahalli ya da ulusal kampların düzenlenmediği anlamını iddia etmemektedir. İleri sürdüğümüz düşünce, izciliğin gerek ortaya çıkış koşullarında diğer gençlik örgütlenmeleri ile aynı süreçte Batıda ortaya koyduğu performans; gerekse ülkemizdeki gayrimüslim izcilerinin yüklendiği misyon ve nihayet Osmanlı Genç Derneklerinden İnkılap Genç Derneklerine tartışmalar ele alındığında, konunun büyük projelerden çok, daha biçimsel bir yapıya dönüştüğüdür.

Uluslararası Süreç ve İzcilik

“*Daha iyi bir dünya yaratmak*” (Creating a Better World) şiarı ile kendini ifade eden Dünya İzcilik Örgütü (WOSM: *World Organization of the Scout Movement*) 1922 yılında kurulmuştur. Resmi internet sayfasındaki verilerine göre, dünya üzerinde 160 ülkede örgütlenmiş olup; yaklaşık 28 milyon üye izciye sahiptir. Günümüzün en büyük Sivil Toplum Kuruluşlarından birisi olarak anılan örgüt, Türkiye’de sadece Türkiye İzcilik Federasyonu’nu üye olarak kabul etmektedir. Buna göre Türkiye’de izcilik çalışmalarının başlangıç yılı olarak 1923 tarihini kabul eden WOSM, bir dünya izcilik hareketi olarak MEB İzcilerini doğrudan Bakanlık örgütlenmesi içerisinde yer alması nedeni ile yeterince sivil bulmamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı’nda izcilerin eğitimi ile sorumlu liderlerin aynı zamanda birer kadrolu öğretmen olarak bu hizmet karşılığında belli bir ücret almaları ve izcilerin tüm tesis giderleri ve lojistik gereksinimlerinin bizzat Bakanlık bütçesinden karşılanıyor olması konunun belirleyici etkeni olarak gözükmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı ve OBESİD

21 Kasım 1989’da Gençlik ve Spor Müdürlüğü Türkiye İzcileri Yönetmeliği yayımlanır. Daha sonra 23.10.1989 gün ve 385 Sayılı Kanun Hükmündeki Kararname ile Milli Eğitim Bakanlığı Okul içi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi kurulur. OBESİD olarak anılacak olan birim, Örgün ve Yaygın Eğitim kurumlarında izcilik çalışmalarını yürütmektedir.

Türkiye İzcilik Federasyonu (*Scouting and Guiding Federation of Turkey*)

Asıl olarak okul dışı izcilik çalışmalarını içeren Federasyon, son yıllarda yerel yönetimler ile ciddi işbirliklerine giderek tesis ve diğer örgütlenme düzeylerinde ilerlemeler kaydetmiştir. Böylelikle 90'lı yıllar sonrası Batıda etkinliği artan Sivil Toplum yapılanmasının talepleri doğrultusunda ülkemizde izcilik ikili bir görünüme sahip olmuştur.

1991 yılında Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün bünyesinde kurulan Federasyon, 14/07/2004 tarihli 25522 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü" adlı metin esaslarına da dayanarak 2006 yılında özerk bir yapıya ulaşmıştır.

Türkiye İzcilik Federasyonu bünyesindeki izciler, Milli Eğitim Bakanlığı izcilerinden farklı bir üniforma giymektedirler. Yine Federasyon izcileri'nin yurt dışı etkinliklerde daha etkin olduğunu görüyoruz. Bu faaliyetlerinden bazıları: "2010 Avrupa Kültür Başkenti Projesi, Almanya, ts.; Türkiye -Gürcistan Uluslararası Kampı, Artvin-Camili, 2008; Euro-Arab Meeting, Kristianstad- İsveç, 2008; Dünya İzci Gençlik Forumu, Kore, 2008"⁴⁴

Federasyon'un *Faaliyetler* başlığında yayınladığı metinde tasarlanan ulusal ve uluslararası birçok etkinliği görmekteyiz. Bazılarına ev sahipliği de yaptığı etkinliklerden bazıları şu şekildedir:

*"Sokak Çocuklarını Kazandırma Faaliyeti, Kültürler Arası Diyalog Arayışı Semineri, Gençler ve Avrupa'da Din, Kurtuluşa İlk Adım Kampı, Türkiye -Gürcistan (Romanya-Azerbaycan) Kardeşlik Kampı, Türk- Arap Kardeşlik Kampı, BM Barış Günü Kutlamaları, 3'üncü Dünya Dinlerarası İzci Sempozyumu, 10 Kasım Atatürk'ü Anma Faaliyeti ve Anıtkabir Ziyareti, Çanakkale Milli Bilinç Kampı...."*⁴⁵

Federasyonun yapılanmasında, *tek amacı izcilik olan ve federasyona tescilli tüzel kişiliğe haiz kuruluşlar* olarak tanımlanan İzci Kulüpleri önemli bir yer tutmaktadır. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü mevzuatına göre lisans alan izci

⁴⁴ Yurtdışı", <http://www.tif.org.tr/yurtdisi.html>, 12 Ağustos 2009'da girildi.

⁴⁵ TIF Faaliyet Programı '09, <http://www.tif.org.tr>, 12 Ağustos 2009'da girildi.

ve izci liderlerinin oluşturduğu izci kulübü/kulüpler bünyelerindeki sayıya göre Federasyonda temsil edilmektedirler.⁴⁶

Sonuç

Günümüzde Dünya ölçeğindeki genel kabullerden birisi de kuşkusuz İzcilik çalışmalarının ırk, din, dil ve cinsiyet ayrımı gözetmeksizin gerçekçi katkılar sağlayan küresel bir hareket olduğu düşüncesidir. Böylelikle izcilik, yer kürenin büyük bir alanında örgütlenmesini tamamlamış tek üniformalı gençlik hareketi olacaktır. Meselenin bu yönü ile ele alınışı sonucudur ki, ülkemizde izcilik konulu yayınlanmış eserlerin tümünde İzcilik başlığı altında, izciliğin kurucusu olarak anılan Lord Baden Powell' ın kısa bir hayat öyküsünün ardından izciliğin amaçları, türesi, andı gibi bilgiler sıralanmakta ve son olarak teknik birtakım bilgiler verilmektedir. Oysa, her konuda olduğu gibi izcilik üzerine de söyleyeceğimiz sözlerin bizim sorunlarımız önünde nasıl bir karşılık bulduğu önemlidir.

Batı devletlerinin egemen olduğu yeni ilişkilerde yer alamayan Osmanlı Devleti'nin, "*Hasta Adam*" olarak nitelendirildiği bir dönemde; Powell'ın çalışmasının çok kısa bir süre de Türk kamuoyuna duyurulduğunu biliyoruz.

Aynı dönemde Osmanlı Devleti içerisinde uzunca bir zamandır büyük bir etkinlik alanına ulaşmış gayrimüslim toplulukları başta okulları olmak üzere kilise, yayınevleri, YMCA gibi yan kuruluşları ile İzcilik faaliyetlerine katılmışlardı. Ülkenin dört bir yanında açılmış misyoner okullarının da oldukça etkili olduğu bu dönemde haritalar üzerinde paylaşım tartışmaları, gayrimüslimlerin bağımsız devlet kurma idealleri gölgesinde yapılmaktaydı. İmparatorluğun I.Dünya Savaşından Sevr ile yıkılmış olarak çıktığı süreçte artık işgaller de başlamıştır. *Mütareke Devri* diye anılan tarihsel aralıkta, azınlık okullarındaki izci örgütleri işgal güçlerinden de aldıkları destek ile yıkıcı bir

⁴⁶ Son rakamlara göre ülke genelinde 43 ilde faaliyet gösteren Türkiye İzcilik Federasyonu onaylı kulüplerde 8333 Erkek, 4684 Kız olmak üzere toplam 13.017 lisanslı izci yer almaktadır. (Kulüp İzci Durumu, www.tif.org.tr/kulupizcidurumu.html, 12 Ağustos 2009'da girildi.) *Kulüp İzci Durumu* listesinde bazı kulüplerin hiç lisanslı izciye sahip olmadığı görülmekte. En fazla üyeye sahip kulüpler olarak:

1. İstanbul Büyükşehir Belediye Spor Kulübü: 7649 izci
2. Seyyah İzcilik ve Doğa Sporları Kulübü: 329 izci
3. Başkent GSİM GS: 205 izci ile yer almaktadır. (Kulüp Durumu, www.tif.org.tr/kulupdurumu.html, 12 Ağustos 2009'da girildi.)

kampanya başlatmışlardır. Özellikle İstanbul ve İzmir'de Rum-Ermeni izcilerinin ortaya koyduğu tavır, izcilikte hep sözü edilen izci kardeşliği ile açıklanamayacak bir durum sergilemektedir. Yine bu sebepten olsa gerek, Mafeking Kasabası⁴⁷ ile Brownsea arasındaki ilişkinin gündeme gelmemesi gibi işgal yıllarında İstanbul'da bir çeşit "Boğazlar Komisyonu" gibi "Boy Scout Council of Constantinople" adlı bir izcilik örgütünün oluşturulduğu, bu teşkilatın başında bir İngiliz Albayın bulunduğu gerçeği de anımsanmayacaktır.

İttihat ve Terakki mensuplarının savaş koşullarında gençleri orduya hazırlamak projelerinin *paramiliter* önağı ile sıkça açıklanmasına karşın, Rum izcilerin, İzmir'de Yunan işgal kuvvetlerinin emrinde devriye görevi yaptıklarının tartışılmaması gibi...

II. Dünya savaşı sonrası büyük ideallerin sözcüleri olan Almanya ve İtalya yenilmiştir. Böylelikle üniformalı gençlik hareketi olarak varlığını sürdürebilecek, bir başka ifade ile bu yetkiye sahip olacak tek kuruluş, WOSM olacaktır. 1945 sonrası süreçlerden bağımsız olduğu düşünölemeyecek bir biçimde - artık ölkelerin birer birer Dünya İzcilik Teşkilatına üye olarak kabul edildiğini göreceğiz.⁴⁸ WOSM, bu süreçte bir çeşit Birleşmiş Milletler çerçeve metni benzeri konumlanışı gençlik örgütlerinde yaşama geçirmekte.⁴⁹

1950 yılında WOSM üyesi olan Türkiye açısından da tartışma bitmiştir. Eğer gençlik belli bir program dahilinde üniformalı bir hareket içersinde bulunacaksa, bu izcilikten başkası olamaz. İlk sorun içerikle ilgilidir. Zambak içine ay-yıldız konulması gibi birkaç yöntem ile izcilik ulusal unsurlara kavuşacaktır. İkincisi beklentilerdir: Gürbüzlerin iyi bir asker olması amaçlanmıştır. 1968'lerde Asi gençlik ile mücadele ve köye ilişkin proje üretme gibi hedefler vardır. 1980 sonrasında günümüze kadar ise yasal metinlerde Atatürk İlke ve İnkılapları vurgusu görölmekte.

⁴⁷ Mafeking Kasabası: G.Afrika'da, Hollandalı Sömürgeciler Boerler ile Birleşik Krallık arasındaki paylaşım savaşında, Kraliyet ordusunun mensubu Powell'ın 215 gün süre ile savunduğu ifade edilen elmas ve diğer madenler bakımından zengin olan bölge. (Pura, *Bizde ve Dünyada İzcilik*, s. 5)

⁴⁸ WOSM üyesi 160 ölkenin, 136 tanesi örgüte 1945 sonrası üye olmuştur. (Some Statistics, www.scout.org.tr/somestatistic.html, 20 Mayıs 2009'da girildi.) Dünya genelinde Çin ve Küba, *izciliğe izin verilmeyen alanlar* olarak tanımlanıyor. (Around the World, http://www.scout.org/en/around_the_world 20 Mayıs 2009'da girildi)

⁴⁹ "İkinci Dünya Savaşı'nın uluslar arası kuruluşları ise esas olarak Birleşmiş Milletler'in ortak iradeleri ve birleştirilmiş güçleri tarafından etkili kıldılar." Edward Hallet Carr; *Milliyetçilik ve Sonrası*, İstanbul, İletişim Yayınları.1993, s. 72.

Günümüzde izcilik denilince bir sayfalık *tanıtıcı* bilgi sunulacak, çalışmamız boyunca tartışmaya açtığımız konular üzerinde ise bir değerlendirmeye tanık olmayacağız.⁵⁰ Bu aşamada toplum sorunları önünde izciliği değerlendirdiğimizde, içerdiği bir takım öğretilerle çocukların ve gençlerin toplum yararına yetişmesini sağlayabilecek özelliklere sahip olduğu söylenebilir. Ama bu durum, izcilik dışında da benzer kaygıları güden örgütlerin hiçbir zaman tartışılmaması anlamına gelmemelidir. İzcilik Batıda, kendisi ile eş zamanlı olarak kurulan birçok gençlik örgütü gibi politik ve askeri kaygılar ile ortaya konan bir çözüm arayışıdır. Sezer, gerçekte Batının önerdiği çözümlerin öncelikle kendi iç sorunlarıyla ilgili olduğunu, yeryüzünde elde ettiği yer bakımından da akıl ürünü olarak tanıttığı bu sonuçları evrensel olarak bütün toplumlara dayattığını belirtmektedir.⁵¹

Bu anlamda en büyük sorun da, ülkemizde belli bir konuda, sözgelimi gençlik örgütleri üzerine özgün çözüm ve proje arayışlarının önüne çıkan engel biçiminde olmaktadır. Zira, "*Batı-dışı toplumların ayrı bir çözüm aramalarına gerek kalmadığı gibi bulabilecekleri çözümler de akıl dışı sayılacaktır.*"⁵²

Sosyolojimiz, toplum sorunları önünde kendi sözünü söyleyebildiği ölçüde saygınlığını kazanmıştır. Aksi takdirde aktarma bilgisinden öteye gidememiş olacaktır. Bugün Batıda sosyolojinin, toplum sorunlarına bir çözüm getirme iddiasından uzaklaşarak, alt dallar adı altında anketler, monografiler ile sosyoloji yapma isteğine benzer biçimde; Gençlik örgütlenmelerinin nasıl olacağı, toplumda hangi dayanak noktalarına temas etmesi gibi sorular tartışma konusu yapılmadan, dünyadaki her gencin bir gençlik örgütü içerisinde yer almak istiyorsa, izci olması öngörülmektedir. Buna göre sürekli biçimde dışımızda tasarlanan gençlik örgütlenmelerinin bir başka ürünü olarak toplum yaşamımızda yer alması istenecektir. Oysa, "*bugün Türk sosyolojisi, Dünya üstünde toplumumuza bir yer edindirme çabasında; dünyayı kendi bilinci ile algılayacak, onu tasnif edecek, ve bu temelde onu biçimlendirme girişimlerine*

⁵⁰ 1937'de Arkan, izcilik üzerine yayımlanmış kitap azlığından yakınmakta. (Pierre Bovet, *İzciliğin Psikolojik Temelleri*, (çev. Mustafa İşıksal) İstanbul, Bozkurt Basımevi, 1937, s. 2) 1964'te Powell'in temel eseri ikinci kez Türkçe'ye çevrildi. İzciliğin ülkemize gelişinin 100. yılında konu hakkındaki kaynakça, El Kitapları ve günümüzde bilgisayar ortamındaki sunuların ötesine geçmiş değildir.

⁵¹ Baykan Sezer, *Batı Dünya Egemenliği ve Endüstri Devrimi*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1997, s. 97.

⁵² Sezer, *Batı Dünya Egemenliği ve Endüstri Devrimi*, s. 97.

öncülük edecek, tarihi gelişmelere yön verecek birikime ulaşmış iken"⁵³ kendi toplumsal koşullarımızın ürünü olabilecek ve bu yönü ile sorunlarımız önündeki çözüm boyutu ile olsun, gelecek tasarımlarımızda örnekliği ile olsun, bize ait olacak yapıları değerlendirmeyi önemli bulmaktayız.

Bu anlamda belki de İzcilik yerine bambaşka içerikte ve biçimde, bu arada Türk toplumunun çıkarlarını öncelikli olarak gören bir Gençlik Örgütlenmesi -daha önce olduğu gibi- tartışmaya açılabilir. Bu tartışma, -geçmişte İngiliz Himayesinin; Amerikan Mandacılığının dahi kabul gördüğü hatırlandığında- Günümüzde küreselleşme siyasetlerinin uygulanması ve onun ticari, kültürel sonuçları konusunda son derece istekli kimi toplum kesitlerinde, belli önyargılarla çizgi dışı görülse dahi, böylesi bir tartışma ülkemizin hak ettiği bir gelecek hedefini gerçekleştirme yolunda toplumumuza yeni bir ufuk sunabilecektir.

---

⁵³ Recep Ertürk, *Türk Sosyoloji Tarihi Çalışmaları ve Hilmi Ziya Ülken, Türk Yurdu*, Ankara, 2002, C. 22, Sayı: 174, ss. 27-32, s. 32.